

Exploratie van de Pozo Azul

Réne Houben

Mysterieuze verhalen rond de Pozo Azul gaan terug naar de tijd van Queen Isabel II. Pozo Azul heeft de magische uitstraling van een blik in de ogen van een bedrieglijke vrouw (Ojos de Guareña). Er werd gefluisterd dat de lokale bevolking nooit in het water durfde, omdat zij dachten dat zwemmen in het sterk opwellende water zelfmoord zou zijn. De Pozo Azul is meer dan alleen een grotduik locatie, het is een prachtige toeristische plek die in de weekenden en zomervakanties door vele Spanjaarden druk bezocht wordt, alhoewel er uiteindelijk maar weinig mensen zijn die een duik durven te wagen in het ijskoude water ...

De Pozo Azul ligt in Covanera, een romantisch klein dorpje in Noord Spanje, dat gelegen is in een depressie ten midden van een plateau tussen Burgos en Santander. Deze twee steden zijn zeker de moeite waard om eens te bezoeken. Santander om zijn prachtige kustlijn en verscholen zandstranden en het heerlijke zeebanket, Burgos om zijn rijke historie rondom de beroemde huurling El Cid, de prachtige in gotische stijl gebouwde kathedraal en vanwege de pelgrimsroute van de Camino de Santiago. Het karstgebied rondom Covanera kent een zeer grote

diversiteit, waar op speleologisch gebied nog ontzettend veel te exploreren valt. De rotsformaties zijn er prachtig gevormd en het uitzicht over de rivier Ebro en Rudron is mooi. Het eten is er heerlijk en

oude limiet. 45 jaar geleden realiseerde men zich nog maar weinig hoe belangrijk deze grot in de toekomst zou worden. De Pozo Azul brak diverse records in de grotduikwereld. Carmen Portilla

maar weinig mensen die een duik durven wagen (RobertoF. Garcia)

goedkoop, evenals de wijnen uit de Rioja streek en de lokale bevolking is uiterst behulpzaam en vriendelijk.

De exploratie van de Pozo Azul heeft een geschiedenis die terug gaat tot 1964 toen andere grotten zoals de Cueva Nispero en Barbancho werden ontdekt. In Juni 1964 maakten twee duikers uit Barcelona de eerste duik. Joaquin Plana en Pedro Plana vonden een galerij op een diepte van 15 m. Later dat jaar kwamen zij terug en legden een 100 meter lijn vanaf hun

was de eerste vrouw die in de Pozo Azul dook en zij was het ook die in 1979 na een exploratie duik van 700 m opdook in de luchthoudende galerij "La Barbuja". Zij maakte deel uit van de Grupo Espeleologico Standard STD uit Madrid. In de jaren tachtig werd veel exploratiewerk verricht door team G.E. Gaiam, waar zij in 1991 het einde van de lijn in de 2de sifon achterlieten op een afstand van 780 m en 39m diepte. Daarna werd het stil in de Pozo Azul en duurde het bijna 10 jaar voordat de exploratie in 2001 weer hervat werd door Jason Mallinson en Rupert Skoruptka (British Cave Diving Group).

2007

Sinds 2007 kom ik jaarlijks naar Covanera waar ik mij actief bezighoud met speleologie en grotduiken. Jason Mallinson & Rick Stanton (CDG) had ik jaren geleden ontmoet in Frankrijk in de Lot tijdens een grotduikvakantie. Ik hoorde toen over de Pozo Azul en andere interessante grotten in die regio. Met in mijn achterhoofd de

Cañon del Ebro (René Houben)

Verklarende woordenlijst

Type duik:

Support dive	Duik waarin de logistiek van de exploratieduik wordt voorbereid.
Surveyduik	Duik waarbij het verloop van de sifon 3-dimensieel wordt uitgemeten
Exploratieduik	Verkenning duik
Pushduik (De push)	Duik waarbij een lijn wordt gelegd in het nog niet verkende gedeelte.

Ademhergebruik apparatuur:

Rebreather	Ademtoestel waarin gas wordt hergebruikt door koolzuurgas uit te wassen en zuurstof toe te voegen.
Sidemount rebreather	rebreather die opzij van de duiker is bevestigd
Megalodon CCR	CCR staat voor Closed Circuit Rebreather
Radial scrubber	Buisvormige container die een stof bevat om CO ₂ te absorberen. Het ademgas stroomt van binnenuit naar buiten door het scrubber materiaal.
KISS rebreather	Bepaald merk rebreather
PPo2 display	Elektronisch schermje waarop je de partiële zuurstofdruk kunt aflezen

Ademgas:

Trimix	Gasmengsel, meestal bestaande uit Zuurstof, Stikstof en Helium
--------	--

Configuratie:

Cilinders	Stalen of Aluminium duikflessen afgesloten met een kraan
Side mounted cilinders	Cilinders die opzij van de duiker zijn bevestigd

Warmte isolatie:

Droogpak	Duikpak waarin je kleding droog blijft
Argon droogpak gas	Edelgas dat veel beter warmte isoleert dan lucht

Techniek en logistiek:

Bodemtijd	Rekentijd nodig voor het berekenen van je decompressie
Decompressie	Noodzaak om op vaste dieptes gedurende een bepaalde tijd stikstof of helium kwijt te raken uit je lichaam om decompressieziekte te voorkomen.
Uitwassing	Het via de longen kwijtraken van overtollig stikstof of helium
Inerte gassen	Bij duiken een type gas dat niet scheikundig reageert in je lichaam
Decompressie stops	Dieptes waar de duiker pauzeert om stikstof of helium kwijt te raken uit het lichaam
Diepe stops	Decompressie stops die al op grote diepte beginnen.
VR3 duikcomputer	Onderwater computer die je zegt wanneer je decompressiestops moet maken en hoelang deze moeten duren. Het bootst je lichaam na m.b.t. de gasuitwisseling.
Habitat	Een van onder open container onder water, die gevuld is met lucht.
Positief zijn	Opdrijven in water omdat je te licht bent

Afstand en Transport:

Stagen	Flessen of scooters klaarleggen op vooraf bepaalde afstand en diepte
Afstand marker	Een gekleurd en beschreven plaatje dat de afstand tot de uitgang aangeeft
Back-up	Een vervanging voor wat kapot kan gaan
Scooters	Torpedo vormig onderwater transportmiddel met elektrisch aangedreven propeller die de duiker voort stuwt.
Range v/e scooter	Maximale afstand die een scooter kan afleggen.
Longrange scooter	Scooters met een extreem lange range
Ride-on scooter	Scooters waarop je ligt en met de besturing aan de punt
Tow behind scooter	Scooter, die de duiker via een steunlijn voorttrekt, besturing achter.
Back -up scooter	Scooter voor reserve
BONEX	Klein en licht type scooter voor exploratie en als reserve
UV42	XL tow-behind scooter
AQUAZEP	Duits ontwerp onderwater scooter

Rest:

Sinus problemen	Problemen met de luchthoudende holtes in je hoofd
-----------------	---

gedachte om zelf ook een aantal locaties aan te doen deed ik wat research op het internet en kwam op een Spaanse website terecht van Roberto F. Garcia. Hij is vroeger zelf vele jaren actief geweest bij het exploreren van diverse grotten in die regio. Mijn Spaans is niet zo geweldig maar gelukkig schrijft en spreekt mijn vriendin Aliana vloeiend Spaans. Dus al snel werden er e-mails gewisseld met Rupo die ontzettend behulpzaam was en mij verdere informatie toespeelde over de vele droge grotten en grotduiklocaties in de regio. Ook liet hij mij weten dat er een nieuwe exploratie in de Pozo Azul gepland was toevallig in de week dat mijn vriendin en ik in de buurt van Burgos waren.

Nadat ik hoorde dat Jason Mallinson (CDG) samen met hulp van een aantal Spanjaarden een exploratieduik gepland had in de Pozo Azul was ik vastberaden om te gaan kijken of ik hen kon helpen met de voorbereiding. Ik had het afgelopen jaar een nieuwe rebreather aangeschaft voor het grotduiken (Megalodon CCR) en was nu in staat om wat langere en serieuzere grotduiken te maken. En de Pozo Azul leek mij de perfecte duiklocatie om mijn eigen grenzen te verleggen.

Op 4 Augustus 2007 kwamen we

uitrusting René (Aliana Almas)

na een lange rit van 1.464 km in 13 uur zeer vermoeid aan in Covanera. We parkeerden naast Muñecas, de enige bar in het dorp met de beste tortilla patatas in de regio. We liepen naar binnen waar we Jason aantroffen die al net samen met een aantal Spanjaarden aan het bier zat. De planning werd al snel gemaakt en Jason vroeg mij of ik de komende dagen een aantal flessen voor hem zou kunnen transporteren naar de tweede sifon welke hij nodig had voor het maken van een exploratieduik. Ook moest er nog aan de onderwater habitat gewerkt worden. We kregen een plekje toegewezen op het grasveldje achter Bar Muñecas waar wij onze tent mochten opzetten te midden van de overige expeditie-

leden en mede door het zachte kabbelen van de rivier achter onze tent vielen wij al snel als een blok in slaap. De volgende dag was ik rond de middag pas gereed voor mijn eerste duik in de Pozo Azul. Dit mede dankzij "Los Porteadores" welke mij hielpen met het dragen van al het materiaal over het 300 m lange paadje naar de ingangspoel met kristal helder water. Langzaam zakte ik onder water en zwom door de vernauwing heen waarna ik vrij snel terechtkwam in een ruime tunnel met kraakhelder zicht. Als eerste moest ik mijn eigen materiaal waaronder twee onderwater scooters, 20 liter lucht, 20 liter trimix en 12 liter zuurstof naar binnen transporteren. De grot bestaat uit een 700 m lange 1ste sifon, waarna je bovenkomt in een luchthoudende ruimte genaamd "La Barbuja" wat "luchtbubbel" betekent in het Spaans, gevolgd door een 300 m kanaal met een korte klim over een cascade met snelstromend water. In de voorgaande jaren zijn daar ankerpunten met staalkabels geïnstalleerd die als kabelbaan fungeren om de zware scooters en het overige duikmateriaal door de nauwe kloof met snelstromend water en over de cascade te transporteren. Hierna kom je uit bij het begin van de 2de sifon. Na een vermoeiende duikdag kwam ik net voor de avond viel weer uit de grot.

René in tweede sifon (David Perez)

Op 7 Augustus 2007 had ik eindelijk alles voorbereid om een support

entrada

1er sifón: 700 m / -21 m

La Burbuja: 300 m

EL POZO AZUL

Covanera - Burgos

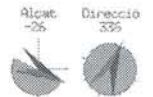
modelo 3D

Topografía 2004 - 2009

G.E.Gorfolí (Asturies)
 S.E.Lenar (Cantabria)
 Cave Diving Group (United Kingdom)
 S.I.E. del C.E.Àliga (Catalunya)
 G.E.S. de S.E.Málaga (Andalucia)
 Terrasub (La Rioja)
 G.E.Niphargus (Castilla León)
 Dutch Cave Diving Group (Netherlands)

2º sifón: 5.160m / -71m
topografiado: 922m

www.espeleobuceoenburgos.com

dive voor Jason te maken naar 400 m in de tweede sifon waar ik twee aluminium cilinders met nitrox 40% achterliet als back-up voor het geval zijn rebreather het zou be-geven. Ik besloot deze duik al zwemmend te maken om de batte-rijen van mijn beide scooters te sparen. Kraakhelder zicht, zeer ruime gangen van licht gekleurd kalksteen en grillig van vorm maak-ten deze duik voor mij uiterst aan-genaam en plezierig.

10 Augustus 2007 was ik al vroeg in mijn duikpak om twee aluminium cilinders met trimix te transporteren naar 1.500 m in de 2de sifon. Ik had ongeveer 40 minuten nodig om al wisselend tussen mijn beide scooters het 1.500 m punt te berei-ken waar ik zijn cilinders op de lijn bevestigde en in 35 minuten terug scooterde. Daarna had ik nog 60 minuten in decompressie te gaan. Toen ik eindelijk weer bovenkwam in La Burbuja stonden onze Spaan-se teamleden David en Jorge al klaar om mijn twee scooters weer terug over de cascade heen te trans-portereren en aan de materiaallijn te bevestigen vanwaar ik nog 700 m moest duiken om bij de uitgang te komen. Met mijn rebreather op mijn rug strompelde ik moeizaam over de losse blokken in de stroom-versnelling en haalde mijn droog-

pak open aan de vlijmscherpe rots-wand. Helaas, dit zou een natte en zeer koude exit voor mij worden...

16 Augustus 2007 was Jason ge-reed voor een exploratieduik vanaf het einde van zijn oude limiet dat op 2.850 m in de 2de sifon lag. Na 120 minuten duiktijd in de 2de sifon bereikte hij een afstand van 3.530m met een maximale duikdiepte van -71 m. Zijn totale duiktijd bedroeg 509 minuten. Voor zijn lange en koude decompressie maakte hij gebruik van een habitat op -12 m en -6 m diepte en van elektrische pakverwarming .

Op 17 Augustus 2007 maakte ik nogmaals een duik in de 2de sifon. Ditmaal voor het plaatsen van een duidelijke afstandmarker op 2.000m welke we het volgende jaar wilden gebruiken om scooters en flessen te stagen. De maximale duikdiepte in de 2de sifon bedroeg -61 m met een totale duiktijd van 240 minuten.

Plannen werden gemaakt voor 2008. Verdere exploratie betekende ook dat voor support dives scooters met een grotere range nodig waren. Thuis begon ik met de bouw van een gemodificeerde long range scooter en met de hulp en het technisch inzicht van Peter Goosens lukte het om een krach-

tige ride-on scooter te bouwen gebaseerd op Jason's model. Ook koos ik voor een radial scrubber design (CO2 scrubber voor mijn CCR) mede door de langere duiktijd en vereiste decompressie stops die nodig waren bij het maken van dit soort duiken. Ook had ik meer batterij power nodig voor mijn pakverwarming. Dit is noodzakelijk voor een comfortabele decompres-sie en optimale uitwassing van de inerte gassen uit mijn lichaam.

2008

In Mei 2008 kregen wij onverwachts te horen dat een ander team de Pozo Azul (nadat zij gehoord hadden over de potentie van deze grot) onaangekondigd verder had-den geëxploreerd. Dit leidde voor veel ophef en heftige discussies op diverse online cave diving forums. Zij lieten het einde van de lijn achter op 4.020 m in de 2de sifon maar gaven geen verdere details over hoe de grot nu verder verliep op dit einde.

In Augustus 2008 vertrok ik weer richting Covanera, ditmaal goed voorbereid en met mijn bus tot aan de nok toe afgeladen met duik-materiaal. Na aankomst werd de planning weer doorgesproken en de

taken verdeeld. Een paar dagen later had ik voor Jason een van mijn scooters en twee aluminium cilinders met trimix gedropt op 2000 m in de 2de sifon, die hij nodig had voor een exploratieduik. Jason had de afgelopen week weinig kunnen duiken wegens een luchtweg infectie en sinus problemen waarvoor hij een penicilline kuur afge- maakt had. Toen hij uiteindelijk begon aan zijn exploratieduik moest hij zijn duik alsnog afbreken wegens ademhaling problemen. Uiteindelijk werd besloten om al het materiaal weer uit de grot te halen en de exploratie uit te stellen tot een nader te bepalen datum. Ik had die week nog alle tijd om mijn configuratie aan te passen en mijn gemodificeerde scooter tot het uiterste te testen, terwijl David en Jorge nog een duik besteedden aan topografie. Alles functioneerde naar behoeven en de week werd afgesloten met een barbecue en de nodige flessen rode wijn.

2009

Juli 2009. Ik was met Aliana al een week in Covanera en intensief bezig met de voorbereiding van de geplande exploratie. Ook Jorge Lopera was vanuit Malaga overgekomen om te helpen bij de voorbereiding. Jason Mallinson had dit maal een sterk team meegenomen waaronder Martyn Farr, Rick Stanton, John Volanthen, Rob

Begin van tweede syfon (David Perez)

Dalby en Bryan Schofield. Allemaal zeer gerespecteerde en uiterst gedreven leden van de British Cave Diving Group. Allemaal wilden zij hun steentje bijdragen aan deze expeditie. De Pozo Azul had immers de potentie om de langste onderwatergrot van Europa te worden. De planning werd nauwkeurig door- genomen en ikzelf had nu ook de mogelijkheid om een exploratieduik te maken maar daarvoor moest ik wel mijn eigen onderwater habitat geplaatst krijgen in de 2de sifon. Met de hulp van David Perez en Jorge Lopera lukte het uiteindelijk om de habitat met blokken hout bijna waterpas tegen het plafond te parkeren en langzaam te vullen met lucht waarna ik twee 20 liter zuur-

stof cilinders, 20 liter lucht en een 36Ah batterij voor mijn pakver- warming bevestigde onder de zitjes van de habitat. Ook moest ik nog een aantal set up duiken maken voor mijzelf, wilde ik niet alleen op een verantwoorde manier naar het einde van de grot gaan, maar ook weer terugkeren. Op 400 m in de 2de sifon plaatste ik twee alu- minium cilinders op een diepte van -31 m. De volgende dag maakte ik nog een duik naar 2.000 m in de 2de sifon, waar ik mijn UV42 tow behind scooter met volle batterij samen met 4 aluminium cilinders met trimix achter liet op een diepte van 61m. Toen ik weer terugkwam bij de habitat had ik een oefening gepland om mijn rebreather en

Jason met Long-Range onderwaterscooter (Rupo F. Garcia)

twee 20 liter side mounted cilinders met trimix onder water af te leggen en de habitat te betreden. Dit bleek een hele opgave omdat het grootste gedeelte van het gewicht aan mijn rebreather vastzat en ikzelf met meerdere lagen onderkleding behoorlijk positief was ondanks het gebruik van de extra loodgordel die ik voor deze oefening al eerder onder de habitat had klaar gehangen. Uiteindelijk kroop ik in de habitat waar ik mijn pakverwarming uitprobeerde en waarna ik mij weer terug in het water liet zakken. Mijn rebreather omhangen bleek een stuk lastiger maar uiteindelijk lukte het en nadat ik mijn decompressie had afgerond stak ik mijn hoofd weer boven water terwijl onze Spaanse vrienden alweer klaar stonden.

De volgende dag kregen wij versterking van José de Veer (DCDG) die na een lange en vermoeiende reis aankwam. Zij had veel voor de expeditie noodzakelijk materiaal meegenomen, waaronder een compressor en 3 Bonex reference onderwaterscooters met lithium batterijen. De komende dagen werden er diverse set up duiken gemaakt door Jason Mallinson, Rick Stanton en John Volanthen, die ook ieder hun eigen flessen en scooters op 2.000m in de 2de sifon deponeerden in voorbereiding op de push. David Perez was bezig met het maken van een documentaire film over de Pozo Azul. Met een videocamera gemonteerd op zijn scooter en Jose de Veer en ikzelf aan zijn zijde beide gewapend met krachtige videoverlichting volgden wij Jason en Rick toen zij afgeladen met cilinders en scooters door de 1ste sifon vlogen. Martyn Farr hield zich bezig met de onderwater fotografie terwijl Rob en Scoff samen met een aantal Spanjaarden druk bezig waren met het transporteren van overig duikmateriaal en het gereedmaken van Jason en John's onderwater habitat.

17 Juli 2009 was de dag van de eerste geplande exploratieduik. Jason Mallinson, John Volanthen en ik zouden naar het einde van de

EKPP limiet op een afstand van 4.020 m in de 2de sifon duiken om van daaruit een nieuwe tunnel te exploreren. Een dag eerder had ik op open circuit door de 1ste sifon gedoken en mijn zware rebreather naar het begin van de tweede sifon getransporteerd, zodat ik de dag van de exploratie niet vermoeid en helemaal klam van het natte zweet aan een lange duik moest beginnen. Nadat ik mijn rebreather neerzette op een rotsblok en de scrubber canister opende bleek dat er

Spanish suport diver (Jose de Veer)

anderhalve cm water instond. Bij nadere inspectie vond ik het probleem van de lekkage, waardoor ik genoodzaakt werd de volgende morgen met gereedschap een uur eerder dan gepland naar binnen te gaan om mijn rebreather te repareren. Uiteindelijk vertrokken wij met z'n drieën vanuit de 2de sifon, maar na 800 m moest Jason zijn duik onverwachts afbreken, omdat hij een probleem kreeg met zijn KISS rebreather. Twee van de drie PPO2 displays waren volgelopen met water. Na kort overleg gaf Jason aan dat hij geen hulp van ons nodig had waarna ikzelf en John besloten om door te gaan naar het einde van de lijn. Na ongeveer 50 minuten kwamen wij aan op een afstand van 2.000 m / - 61 m diepte. Hier liet ik mijn snelle ride-on scooter achter en met mijn eerder gedropte UV42 tow behind scooter, Bonex back-up scooter en trimix cilinders begaven wij ons verder op weg. Vanaf hier nam de afmeting van de tunnel op sommige

plaatsen toe tot een breedte van wel meer dan 12 m en geleidelijk dalend naar een maximum duikdiepte van 71m.

Na een tijdje veranderde de grot drastisch van vorm. We volgden de lijn die rechts van ons liep door een soort canyon onder een steile hoek omhoog en moesten een aantal korte decompressiestops maken waarna we het einde van de EKPP lijn afgebonden vonden om een stuk rots boven in het dak van de

galerij die abrupt eindigde. We zwommen een stuk terug op de lijn om te kijken of we niets over het hoofd hadden gezien en op een diepte van 24 m vonden wij aan de rechterzijde van de gang een nieuwe tunnel. John en ik lieten onze UV42 scooter achter op de bestaande lijn en John begon met het leggen van een nieuwe lijn terwijl ik met mijn krachtige HID lamp voorop ging om de gang uit te lichten. De tunnel veranderde meermaals van richting, met grillig gevormde lage gangen en een bodem die bestond uit golvende zand en kleibanen. Nadat wij 375 m nieuwe gang hadden geëxploreerd en al 130 minuten onderweg waren in de 2de sifon besloten wij om de lijn af te binden en rechtsomkeer te maken. Het duurde ongeveer 55 minuten om weer terug op de 2.000 m stage site te komen, alwaar we weer van scooter wisselden en zo snel mogelijk onze terugreis hervatten. Na het maken van een aantal diepe stops en een bodem-

Syfon twee (Jose de Veer)

tijd van bijna 4 uur begon mijn decompressie op een diepte van -27 m en een afstand van ongeveer 200 meter vanaf het begin van de tweede sifon. Ik wisselde van batterij voor mijn pakverwarming en had nog ongeveer 4 uur in water decompressie te gaan voordat ik de habitat op -6 m eindelijk kon betreden. Tijdens onze decompressie werden we regelmatig bezocht door onze Britse en Spaanse teamleden, die ons eten en warme chocomel kwamen brengen en onze scooters en overig materiaal terug naar de 1ste sifon transporteerden. Na een duiktijd van totaal 11 uur en 46 minuten in de 2de sifon kwam ik koud en vermoeid boven in La Burbuja. Hier stonden onze Spaanse teamleden al klaar om mijn rebreather voor mij terug te transporteren door de cascade en stroomversnelling naar het begin

van de 1ste sifon. Vanaf hier moest ik nog een duik van 700 meter maken waarna ik vermoeid maar opgelucht opdook na bijna 17 uur onder de grond te zijn geweest en een hartelijk welkom kreeg van onze Spaanse en Britse teamleden. De totale lengte van de 2de sifon was nu 4.395 m.

20 Juli 2009. Nadat Jason zijn rebreather had weten te repareren was hij gereed voor een solo exploratieduik in de 2de sifon. Hij had 45 minuten nodig om de stage site van 2.000 m te bereiken waar hij van scooter wisselde en zijn eerder geplaatste trimix bail-out cilinders oppikte. Jason Mallinson bereikte het einde van onze lijn op 4.395 meter binnen 120 minuten. Vanaf hier liet hij zijn 2de gemodificeerde aquazepp achter en ging verder met 2 Bonex scooters. De

tunnel liep verder op een diepte van ongeveer 25 meter, waarna hij na 200 m in een schacht kwam die schuin omhoog liep. Zijn VR3 duikcomputer gaf bijna 3 uur decompressie aan om de oppervlakte te bereiken. Een uur later bereikte hij op 12 m diepte de bovenzijde van de schacht waarvandaan de tunnel met een modderige bodem en flauwe hoek verder liep. Jason vervolgde zijn decompressie schema, omdat hij er van overtuigd was dat er een luchthoudende galerij nabij moest zijn. Na 2 uur decompressie bereikte hij een diepte van -6 m en in plaats van dat de gang langzaam omhoog ging, liep hij tussen een diepte van -6 en -8 m horizontaal verder. En na totaal 625 meter nieuwe gang te hebben geëxploreerd was zijn lijn op en had hij een afstand in de 2de sifon bereikt van 5.020 meter! Op dit punt gaf zijn duikcomputer nog maar 45 minuten decompressie aan, maar zonder extra lijn en bijna 5 uur duiktijd en in zijn achterhoofd de lange weg terug keerde hij om richting uitgang. Na een duiktijd van bijna 8 uur begon Jason Mallinson aan zijn lange decompressie en tevreden over zijn duik en het functioneren van zijn zelfgebouwde CO2 scrubber van zijn KISS rebreather plugde hij zijn externe batterij van zijn pakverwarming in en na een totale duiktijd van 12 uur en 20 minuten kwam hij opgelucht boven in de poel van de 2de sifon. Door het totaal van 1.000 m aan nieuwe tunnel die door John, Rene en Jason waren geëxploreerd hadden we een zeer goede kans dat de derde en laatste exploratieduiker van ons team (Rick Stanton) het naar de oppervlakte zou kunnen maken.

John Volanthen & Xesus Manteca (Roberto F. Garcia)

24 Juli 2009. Rick Stanton was er op voorbereid om voorbij Jason's limiet op te duiken in een luchthoudende galerij. In de afgelopen dagen werd zijn materiaal, waaronder een 2,2 m lange en 90 kg zware Aquazepp die ooit door Olivier Isler gebruikt werd voor de exploratie van de Doux de Coly, door onze Spaanse teamleden over de cascade heen getransporteerd naar het begin van de 2de sifon.

Rick dook met een KISS rebreather en een tweede sidemount rebreather. Binnen zeer snelle tijd bereikte hij 3.000 m in de 2de sifon waar hij volgens plan zijn aquazep achterliet en verder ging met alleen twee Bonex scooters. Toen hij uiteindelijk na het maken van een aantal decompressiestops aankwam op het einde van Jason Mallinson's limiet van 5.020 m in de 2de sifon, maakte hij zijn lijnhaspel vast en vervolgde zijn weg. Na een tijdje zag hij een luchthoudende ruimte boven zich en na een totale duiktijd van 6 uur en het leggen van 140 m nieuwe lijn kwam hij boven water in een droge tunnel. De totale afstand bereikt in de 2de sifon was nu 5.160 m. Hij zwom aan de oppervlakte van het kanaal totdat hij uit het water kon lopen en zijn uitrusting kon afleggen. Naar rechts liep nog een andere gang die al snel te laag werd om verder te vervolgen. Hij liep terug naar de hoofdgang en 20 m verder vond hij uiteindelijk een derde sifon. Hij liep terug om zijn rebreather en een cilinder te halen voor een snelle excursie in de nieuwe 3de sifon. Na het leggen van 160 m lijn en een diepte van -8 m besloot hij om te keren. Hij wilde

niet al zijn argon droogpak gas gebruiken, die noodzakelijk was voor de terugweg. Hij scheen met zijn lamp vooruit en zag dat de grote tunnel verder liep naar een diepte van ongeveer -15 m. Terug in het droge gedeelte legde hij zijn uitrusting af en rustte wat uit. Ook bekeek hij zorgvuldig of deze plek geschikt was om een ondergronds basiskamp op te zetten om in de toekomst de exploratie in de 3de sifon te hervatten. Hij noemde deze droge galerij "Tipperary" omdat het ook een lange weg is om te gaan, en omdat ons Spaanse support team dit lied regelmatig en uit volle borst zong...2 ½ uur later begon Rick weer aan zijn lange weg terug. Op 3.000 m wisselde hij weer terug naar zijn snelle scooter en vervolgde zijn weg richting uitgang. En na het maken van zijn decompressie stops in het water en de habitat dook hij uiteindelijk weer op aan het begin van de 2de sifon na een terugreis van bijna 7 uur. Hier stond het team al weer klaar om hem te helpen en na een korte pauze met noodle soep en een kort interview voor de video camera moest hij nog een laatste duik maken van 700 m om de uitgang te bereiken. De expeditie was dit jaar

zeer succesvol en de 1.390 m aan nieuw geëxploreerde gang bewees dat deze grot nog lang niet ten einde is. De Pozo Azul is nu 6.410 m lang waarvan men 6.020 m moet duiken om het einde te bereiken. In de toekomst word er gefocust op het opzetten van een basis kamp voorbij de 2de sifon van waar er meerdere exploratieduiken kunnen worden gemaakt in de 3de sifon. 26 Juli 2009 werd er met survey duik een nauwkeurige topo gemaakt door José de Veer samen met Rick Stanton tot een afstand van 1.000 m in de 2de sifon. Aan het einde van deze expeditie was iedereen ontzettend tevreden. Het was zeer inspirerend om te zien hoe drie verschillende nationaliteiten nauw samen konden werken. Teamwork is zeer belangrijk bij dit soort activiteiten en ik heb persoonlijk zeer mooie herinneringen aan de Pozo Azul. Namens heel het team bedanken wij de inwoners van Covanera die ons elk jaar weer een warm welkom geven, speciaal danken wij Carlos en Tere van Bar Muñecas. De perfecte combinatie van een vriendelijke atmosfeer en prachtig grotduiken zorgt ervoor dat ik elk jaar weer terugkeer naar de Pozo Azul.

Groepsfoto deelnemers (Aliana Almao)

Expeditie deelnemers 2009

Cave Diving Group (C.D.G.) (UK), Dutch Cave Diving Group (Nederland), Grupu d'Espeleloxia Gorfoli (Asturies) Spanje, Terra Sub (Logroño) Spanje, Urtabi y Olatu (Bilbao) Spanje, G.E.Niphargus (Burgos) Spanje, GES de la SEM (Málaga) Spanje, ERE del C.E.Catalunya Spanje, G.I.E.Granollers (Cataluña) Spanje, S.Espeleológica Lenar (Cantabria) Spanje, G.E.A.S (Guardia Civil)

Jason Mallinson, Rick Stanton, John Volanthen, René Houben, Bryan Schofield, Rob Dalby, Martyn Farr, Aliana Almao, José de Veer, Jorge Lopera, Rubén Taboada, Elena Pérez, Alfonso Machin, Unai Artaloitia, Javier Lusarreta, Alfredo Ruiz, Brian Scofield, Oscar Cuadrado, Fran Solis, Enol Bernardo, Montse Melchor, David Pérez, Hilari Moreno, Mireia Bolta, Enrique Ballesteros, Oscar Gonzalez, Lorenzo Saez, Julia Arce, Xesús Manteca, Rafael Bernardo, Roberto F. García, Ángel A.Fernández, Alberto Medina, Leopoldo Trabanco.